

П. І. ШАГАНЕНКО

Петро Іванович Шаганенко, здобувач Міжрегіональної Академії управління персоналом

**ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ**

Дослідження проблем організаційного забезпечення діяльності даного інституту зумовлене євроінтеграційними процесами України. Актуальним на сьогоднішній день є питання визначення сутності процесу організації діяльності органів прокуратури, оскільки удосконалення та упорядкування потребують усі їх функціональні елементи. Варто вказати на те, що цьому питанню приділяється особлива увага, про що свідчить широкий перелік підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють питання організаційного забезпечення діяльності прокурорів в Україні.

Незважаючи на достатньо велику кількість наукових праць у даній сфері, необхідним залишається проведення теоретико-практичного аналізу доктринальних положень у зазначеній сфері, адже наша держава перебуває на стадії зміни існуючої системи діяльності державних органів.

Основною метою статті є розгляд складових частин поняття «організаційне забезпечення діяльності прокуратури» та, на основі наукових позицій, виведення авторського розуміння даної категорії.

Важливим етапом нашого дослідження є аналіз поняття «організаційне забезпечення діяльності» щодо різних сфер роботи людей. Глумачення даного процесу стосовно диференційованих видів діяльності надасть змогу ще глибше охопити дане визначення та надати обґрунтовану авторську дефініцію діяльності органів прокуратури.

Д. В. Приймаченко вказує на те, що організаційне забезпечення судів включає в себе адміністративні, фінансові, інформаційні, організаційні та матеріально-технічні заходи, які здійснюються Державною судовою адміністрацією, мають непроцесуальний характер впливу та спрямовуються на створення й підтримку відповідних умов, необхідних для ефективного функціонування органів влади¹. Науковець слушно зазначає, що даний процес, а саме організаційне забезпечення судів, направлений на створення та підтримання належних умов для здійснення діяльності судовими органами. Також варто зауважити, що доцільним є включення в поняття організаційного забезпечення заходів адміністративного фінансового характеру, і організаційного в тому числі, оскільки беззаперечним є той факт, що організація являє собою явище упорядкування усіх видів діяльності задля досягнення конкретних загальних цілей відповідного системного соціального утворення. Окрім того, очевидним є те, що організаційне забезпечення судових органів передбачає комплекс різноманітних заходів, спрямованих на удосконалення та належне здійснення судами своїх обов'язків.

Т. О. Колодізева, досліджуючи логістичні системи підприємств, зазначає, що створення організаційних умов для формування та функціонування є основною метою процесу організаційного забезпечення логістичних систем на підприємствах². Належні умови для ефективного здійснення певної діяльності – необхідна передумовою організаційного забезпечення. У цілому ми вважаємо за потрібне погодитися з позицією автора, однак хотілось би зазначити, що створення належних умов для нормальної діяльності логістичної системи є скоріше ціллю, певним етапом, аніж метою загалом. На нашу думку, мета будь-якого організаційного забезпечення повинна відображати спробу оптимізувати певну діяльність, покращити її тощо.

С. А. Цимбалюк, розглядаючи питання організаційного забезпечення мотивації управлінського персоналу, визначала цей процес як інтеграцію відділів кадрів, правового забезпечення, розвитку корпоративної культури, охорони праці та пожежної безпеки, соціального розвитку у єдину службу управління персоналом, що сприятиме поліпшенню координації роботи цих підрозділів³. Тобто, в основі організаційного забезпечення, відповідно до позиції науковця лежить взаємодія структурних елементів системи, у даному випадку – усіх структурних підрозділів певного підприємства. Проте необхідно вказати на відсутність конкретики визначення поняття «організаційне забезпечення мотивації управлінського персоналу». Зокрема, автор не зазначає, яким чином мають взаємодіяти підрозділи, який характер такої взаємодії. Вважаємо наведену дефініцію неповною та такою, що потребує деталізації.

Цікавим є визначення організаційного забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування у сфері профілактичних заходів запобігання адміністративним правопорушенням. Зокрема, А. Р. Лещух визначає цей вид організаційного забезпечення як планування і координацію, а також контроль і перевірку виконання відповідних нормативних актів у цій сфері. Науковець підкреслює, що метою організаційного забезпечення цього виду діяльності є створення чітко структурованої системи суб'єктів профілактики адміністративних правопорушень у системі органів місцевого самоврядування, забезпечення чіткості у їх діяльності, встановлення повноважень та розмежування функцій між окремими структурними елементами в органах місцевого самоврядування, а також реалізація завдань органів місцевого самоврядування у сфері профілактики адміністративних правопорушень на відповідній території. А. Р. Лещух переконаний, що, окрім усього

вищепереліченого, до складу організаційного забезпечення профілактичної діяльності органів місцевого самоврядування входить і забезпечення нагляду за діяльністю підпорядкованих органів, об'єктів господарського, соціального й культурного призначення, а також організація перевірки виконання прийнятих актів та безпосередня робота з населенням задля його залучення до практичного виконання конкретних завдань у сфері профілактики правопорушень на підвідомчій території⁴. Варто зазначити, що таке визначення максимально точно відображає процес організаційного забезпечення даного виду діяльності, оскільки містить певний перелік дій, який і визначає зміст досліджуваної категорії. Ми повністю погоджуємося з науковцем і вважаємо трактування поняття організаційного забезпечення щодо даного виду діяльності максимально точним та повним. Воно включає в себе конкретні стадії, направлені на створення досконалого упорядкування та узгодженості між суб'єктами місцевого самоврядування, які здійснюють діяльність у галузі профілактики адміністративних правопорушень.

Лаконічним і коректним є визначення організаційного забезпечення діяльності публічної адміністрації в умовах надзвичайних ситуацій. А. І. Берлач розуміє під цією дефініцією комплекс нормативно-правових, матеріально-технічних, фінансових, кадрових, інформаційних та оперативних заходів, спрямованих на усунення реально існуючої або потенційно можливої загрози, ліквідацію негативних наслідків, відновлення існуючої та надзвичайної ситуації, відновлення правопорядку, а також захист прав і свобод людини та громадянина⁵. Доречним є те, що науковець у визначенні надав перелік заходів, які здійснюються публічною адміністрацією з метою досягнення забезпечення в організаційному плані у процесі протидії надзвичайним наслідкам. Дане визначення не є занадто масштабним та дає змогу швидко зрозуміти суть організаційного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій.

У сфері здійснення інноваційної діяльності організаційне забезпечення являє собою сукупність правил і структур, які закріплюють умови для нормального функціонування інноваційних процесів, виконання програм та планів, підтримки функціонування на належному рівні за допомогою надання необхідних ресурсів, організації взаємозв'язків між усіма елементами системи, а також ліквідації прогалин в останній. О. С. Попов зазначає, що в певних умовах комбінація названих дій щодо організаційного забезпечення створює підґрунтя для успішного виконання інноваційної діяльності. Водночас науковець зауважує, що дисбаланс у використанні вищезазначених заходів веде до утворення перепон на шляху досягнення суб'єктом господарювання економічного успіху⁶. Вважаємо за доцільне підкреслити, що включення у зміст організаційного забезпечення такого формулювання, як «сукупність структур і правил», є необхідним, оскільки здійснення будь-якого виду діяльності, у тому числі організаційне забезпечення цієї діяльності, повинно ґрунтуватись на закріплених правилах, правових нормах тощо. Процес здійснення організації на підприємстві, в установі чи організації розпочинається фактично з видачі керівником даного підприємства, установи чи організації відповідного наказу, який і визначає певні умови чи правила здійснення організаційного забезпечення. Тобто, мається на увазі, що поняття «організаційне забезпечення» щодо будь-якої діяльності повинно включати комплекс певних документів, норм, стандартів, на основі яких і має здійснюватися організація діяльності.

Л. В. Карелова встановила дефініцію організаційного забезпечення діяльності міністерств, яку вона пропонує розуміти як вид діяльності у сфері управління, що направлена на створення умов для внутрішньої системної організації міністерств для ефективного виконання ними чітко визначених функцій та завдань, а також взаємодію з іншими міністерствами та суб'єктами державного управління. Важливо зауважити, що автор виділяє певні стадії організаційного забезпечення діяльності міністерств, якими є:

1. Засновницька стадія – забезпечення організаційних умов щодо створення міністерств, у тому числі формування організаційної структури.

2. Реалізаційна стадія – забезпечення підтримання практичного функціонування міністерств з постійним моніторингом відповідними інструментами завдань і функцій міністерств на предмет їх відповідності реальним потребам суспільства та вимогам актів законодавства, а також на предмет відповідності структури міністерств покладеним на них завданням і функціям.

3. Реорганізаційна стадія – забезпечення перетворень у структурі та діяльності міністерств⁷.

Отже, як можна побачити, автор детально розкриває зміст організаційного забезпечення у сфері діяльності міністерств, зазначаючи у своїй дефініції усі найважливіші аспекти даного явища. Більше того, влучним є виділення стадій організаційного забезпечення даних органів державної влади, адже це сприяє більш глибокому теоретичному осмисленню досліджуваного явища. Вважаємо наведене визначення доречним та таким, що потрібно взяти за основу при формуванні авторського поняття «організаційне забезпечення діяльності прокуратури».

Розглянувши такі основні категорії, як «забезпечення», «організаційне забезпечення» та організаційне забезпечення певних видів діяльності, нагальним постає питання визначення ключового поняття досліджуваної теми, а саме: «організаційне забезпечення діяльності прокуратури».

Деякі автори під поняттям «організація прокуратури» розуміють певний комплекс засобів та способів, а також заходів, які направлені на раціональний розподіл праці прокурорів та узгодженість їх індивідуальних дій, створення та підтримку відповідних умов праці й дотримання організаційного порядку, а також нормального психологічного клімату в колективі з метою забезпечення злагодженої діяльності прокуратури у сфері здійснення нею конституційно закріплених та законодавчо деталізованих функцій і завдань⁸. З наведеного науковцями визначення випливає, що процес організації діяльності прокурорських органів полягає в упорядкуванні їх діяльності та створенні усіх необхідних умов для нормального її здійснення. Таке визна-

чення характеризується лаконічністю, однак йому не бракує конкретики. Вищезазначене розуміння цього явища є доречним та має бути обов'язково враховано нами при формулюванні авторської дефініції «організаційне забезпечення діяльності прокуратури», оскільки йому властива точність у розкритті сутності досліджуваного процесу.

Цікаве тлумачення організації прокуратури надає С. В. Подкопаєв, який розуміє під даним процесом створення органів прокуратури як державного політико-правового інституту (або його реформування), забезпечення його нормального функціонування завдяки фінансовим та контролюючим заходам тощо, а також як внутрішньосистемну діяльність створеної прокурорської системи у цілому та за напрямками її діяльності, так само як і прокуратури різних рівнів, структурних підрозділів їх апаратів, і як самостійне упорядкування та взаємну узгодженість працівників органів прокуратури⁹. Доцільність наведеної наукової позиції пояснюється тим, що питання організації діяльності не може охоплювати лише процеси налагодження виконання завдань та функцій усередині конкретної прокуратури. Організація має на меті передусім заснування та становлення певної системи, в даному випадку – прокуратури. Більше того, необхідно диференціювати організацію органу у цілому, а також впорядкування певних видів діяльності. Вважаємо наведену категорію доречною та такою, що потрібно взяти за основу при формуванні авторської дефініції. Надання поняттю організації глобального характеру означає визнання факту того, що дане явище виникає фактично ще до створення певної системи і набуває визначального значення при становленні останньої.

Л. М. Давиденко надає більш деталізовану дефініцію категорії організації прокурорської діяльності. Науковець висвітлює досліджуване поняття у статистичному та динамічному аспектах. У статистичному під організацією він розуміє певний комплекс заходів, що спрямовані на раціональний розподіл трудової діяльності, забезпечення адекватними умовами праці, а також підтримку організаційного порядку, психологічно здорової атмосфери в колективі тощо. В аспекті динамічності, за Л. М. Давиденко, організація розглядається як регулярна щоденна процесуальна та інша діяльність органів прокуратури, яка пов'язана з визначенням конкретних завдань і доручення їх виконання підлеглим працівникам, а також контроль та оцінка виконаної роботи. Науковець зазначає, що динамічний аспект організації діяльності прокуратури також вміщає в собі процес здійснення оперативного управління прокурорськими працівниками. Л. М. Давиденко також зауважує, що при практичному здійсненні організації діяльності прокуратури зазначені вище аспекти тісно поєднуються між собою, утворюючи сукупність організаційно-управлінських дій, а також заходів, що спрямовані на своєчасне та результативне розв'язання поставлених перед прокуратурою завдань¹⁰. Науковець у своїх визначеннях досить точно відображає соціально-правове явище, яке становить об'єкт нашого дослідження. Доцільним видається позиція щодо розподілу організації за ступенем динамічності. Розгляд досліджуваного явища як постійного, перманентного, а також його поєднання з динамічним управлінням видається доречним, оскільки організації потребують як постійні процеси, наприклад, забезпечення умовами праці, так і мінливі процеси та явища, такі як щоденні оперативні доручення, завдання, цілі тощо. Така позиція є необхідною для глибокого осмислення поняття організації діяльності прокурорів і потребує запозичення, з метою формулювання авторського визначення цього процесу.

Також схожу позицію висловив М. В. Руденко, який надав аналогічну дефініцію організації діяльності органів прокуратури і трактував її як вжиття заходів, спрямованих на розподіл роботи прокурорів, створення відповідних умов праці, а також організаційного порядку в даному органі державної влади. Окрім того, науковець виділив у дане поняття процес визначення перед відповідним колективом прокурорів конкретних цілей та контроль за їх досягненням¹¹. Сформована автором категорія, на нашу думку, є не зовсім повною і встановлює лише основні аспекти організації діяльності прокуратури. Зокрема, у процес організації зазначеної діяльності не включається створення та формування самого органу прокуратури. До того ж, дещо вузьким є включення у категорію «організація діяльності прокуратури» процесу визначення завдань та цілей. Явище організації, безперечно, містить не тільки доведення до відома працівникам прокуратури конкретно визначених цілей та завдань, а також передуючий цьому процес їх формування, оскільки організація, за своєю сутністю, є упорядкуванням пов'язаних елементів, удосконаленням їх взаємодії. Саме тому формування мети, завдань та цілей, безумовно, має включатися до складу досліджуваної категорії.

Таким чином, на основі вищевикладеного, враховуючи наведені позиції науковців щодо визначення «організації прокуратури», вважаємо за необхідне визначити власне розуміння поняття «організаційне забезпечення діяльності прокуратури». Отже, під організаційним забезпеченням діяльності прокуратури пропонуємо розуміти комплекс нормативно-правових, матеріально-технічних, фінансових, кадрових, інформаційних та оперативних заходів, які направлені на раціональний розподіл трудової діяльності, гарантування правого статусу прокурорів, забезпечення адекватними умовами праці, підтримку організаційного порядку, психологічно здорової атмосфери в колективі з метою досягнення високої ефективності виконання прокуратурою своїх повноважень і включає в себе регулярну щоденну процесуальну та іншу діяльність органів прокуратури, а також контроль та оцінку виконаної роботи.

¹ Приймаченко Д. Співвідношення понять «організаційне забезпечення судів», «організаційне управління в судах» та «судове управління» / Д. Приймаченко, Р. Ігонін // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 1. – С. 62.

² Колодізева Т. О. Моделювання організаційного забезпечення функціонування логістичних систем промислових підприємств / Т. О. Колодізева, Г. С. Панасьян // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 255.

³ Цимбалюк С. А. Організаційне забезпечення мотивації управлінського персоналу промислових підприємств / С. А. Цимбалюк // Проблеми економіки. – 2012. – № 1. – С. 85.

⁴ Лещух А. Р. Діяльність органів місцевого самоврядування у сфері профілактики адміністративних правопорушень: організаційно-правове забезпечення : моногр. / А. Р. Лещух. – Л. : ЛьвДУВС, 2012. – С. 78.

⁵ Берlach А. І. Правове та організаційне забезпечення діяльності органів публічної адміністрації в умовах виникнення надзвичайних ситуацій / А. І. Берlach // Юридичний науковий журнал. – 2013. – № 1. – С. 26.

⁶ Попов О. Є. Формування організаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства в залежності від стратегії його розвитку / О. Є. Попов, Г. В. Островерхова : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/33.pdf

⁷ Карелова Л. В. Використання зарубіжного досвіду при формуванні організаційної структури міністерств України / Л. В. Карелова // Економіка та держава. – 2012. – № 6. – С. 122.

⁸ Основи організації роботи та управління в органах прокуратури: підруч. / за заг. ред. В. П. Пшонки, О. М. Литвака. – К. : Алерта, 2013. – С. 29.

⁹ Подкопаєв С. В. Організація прокуратури України / С. В. Подкопаєв // Форум права. – 2013. – № 2. – С. 447.

¹⁰ Давыденко Л. М. Организация работы районной (городской) прокуратуры / Л. М. Давыденко. – Х. : ИПК Генеральной прокуратуры Украины, 1994. – С. 23.

¹¹ Руденко М. В. Участь прокурора у виконавчому провадженні: теоретико-прикладні проблеми, новації, шляхи оптимізації : моногр. / М. В. Руденко, С. О. Малахов. – Х. : Харків юридичний, 2013. – С. 147.

Резюме

Шаганенко П. І. Поняття організаційного забезпечення діяльності органів прокуратури.

У статті досліджено організаційне забезпечення діяльності органів прокуратури. Розглянуто складові частини поняття «організаційне забезпечення діяльності прокуратури». Автором запропоновано власне тлумачення указаної дефініції.

Ключові слова: адміністративне право, державна влада, прокуратура, органи прокуратури, організація діяльності прокуратури.

Резюме

Шаганенко П. И. Понятие организационного обеспечения деятельности органов прокуратуры.

В статье исследовано организационное обеспечение деятельности органов прокуратуры. Рассмотрены составные части понятия «организационное обеспечение деятельности прокуратуры». Автором предложено собственное толкование указанной дефиниции.

Ключевые слова: административное право, государственная власть, прокуратура, органы прокуратуры, организация деятельности прокуратуры.

Summary

Shahanencko P. The concept of organizational support of the prosecution authorities activity.

In the article the organizational support of the prosecution authorities activity was examined. The components of the concept of organizational support of the prosecution have been analyzed. The author gives its own interpretation of the regarded definition.

Key words: administrative law, the government, prosecution, prosecutors' authorities, the organization of the prosecution activity.